

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA OSTRÓW MAZOWIECKA**

z dnia 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w latach 2016 – 2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390)

Rada Miasta uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2016 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Zbigniew Krych

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016–2020.

PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 ze zm.),

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015r., poz.163)

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm), **które jest ścigane z urzędu.**

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2.

Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3.

Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016– 2020 zgodny jest z krajowym programem przeciwdziałania przemocy na lata 2006 - 2016, przyjętym uchwałą nr 162/2006 rady ministrów z dnia 25.09.2006 r. i wojewódzkim programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2011 – 2020.

TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi

rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasał, 2005, s. 16–19].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.

Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.

Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu, w którym wyróżniamy następujące fazy:

- a) Faza I - narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja,
- b) Faza II - ostrej (gwałtownej) przemocy, w której następuje wybuch agresji,
- c) Faza III - miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę.

Faza narastania napięcia.

W tej fazie narasta napięcie i agresywność sprawcy, każdy drobiazg wywołuje jego irytację i awanturę, zaczyna więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara, którą zazwyczaj jest kobieta, stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości fizyczne, bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu. Wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój. Czasem, nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania sama prowokuje spięcie, żeby już „mieć to za sobą”.

Faza ostrej przemocy.

Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości ze strony sprawcy. Ofiara jest raniona fizycznie i psychicznie, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia.

Faza „miodowego miesiąca”.

W tej fazie wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swą złość i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Pojawia się u niego poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego mężczyzny, jakim był na początku związku, kiedy ofiara się w nim zakochała. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby w domu nie było żadnej przemocy. Kobieta zaczyna wierzyć, że partner się zmienił oraz, że przemoc była jedynie wyjątkowym incydem, który już nigdy się nie powtórzy. Ale faza „miodowego miesiąca” przemija i wkrótce znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Wszystko zaczyna się od nowa, jednak przemoc w następnym cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i dłuższa. Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę i utrwalają u sprawcy poczucie bezkarności.

oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uzyska przebaczenie. Następane fazy miodowe są już krótsze i mniej „miodowe”. Z reguły w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary szukają pomocy. Wzywana jest wtedy policja lub ofiara ucieka z domu do sąsiadów albo najbliższej rodziny. Bardzo często w fazie „miodowego miesiąca” osoby doznające przemocy wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawiania w związku ze sprawcą, często wydaje się niezrozumiałe. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczonej bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczonej bezradności, w przypadku ofiar przemocy, oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Nabiera wówczas przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje więc z kolejnych prób zmiany sytuacji. Nie oznacza to jednak, że ofiary przemocy nie podejmują wielu doraźnych działań, których celem jest poprawa sytuacji rodziny, np. rozmowa ze sprawcą, unikanie ataku poprzez wyjście z domu, ukrywanie się lub ucieczkę już w trakcie ataku. Podjęmą również działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiają na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy. Analizując sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że ma ona nadzieję na zmianę zachowania sprawcy. Ponadto często wstydi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim „ze względu na dzieci”. Często uważa, że przemoc jest jej prywatnym problemem, a środowisko zewnętrzne (rodzina, znajomi, instytucje) swoim zachowaniem może utwierdzać o braku możliwości otrzymania wsparcia i ochrony. Podczas, gdy zachowania ofiary mogą wydawać się irracjonalne, sprawca w sposób bardzo logiczny potrafi tłumaczyć swoje zachowanie -jako akt słusznego ukarania ofiary, jednocześnie kwestionuje przez to swoją odpowiedzialność. Nie przyznaje również, że takie zachowanie jest aktem agresji oraz mechanizmem sprawowania władzy i kontroli, narzędziem całkowitego podporządkowania sobie ofiary. Kobiety, dzieci oraz osoby starsze, które najczęściej padają ofiarami przemocy w rodzinie, ciągle jeszcze uznawane są za własność, zaś mężowie i rodzice, dorosłe dzieci -za osoby mogące dyscyplinować innych członków rodziny. W szeregu opracowań odnoszących się do przyczyn i źródeł przemocy w rodzinie podkreśla się, że to akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa powoduje, że w ramach tej struktury funkcjonują osoby, które wierzą, że mają prawo stosować przemoc wobec pozostałych członków swojej rodziny.

Agresja i przemoc na terenie miasta Ostrów Mazowiecka

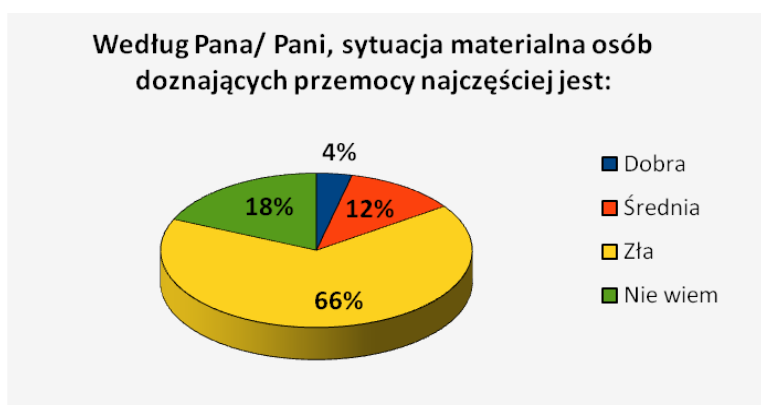
W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań dokonano diagnozy problemów społecznych w mieście z uwzględnieniem problemu przemocy.

Badanie zjawiska przemocy może być trudnym zadaniem. Wynika to z różnych reakcji samozachowawczych ludzi. Mogą one być spowodowane strachem, lub racjonalizacją pewnych zachowań, bądź też obwinianiem siebie. Takie zachowanie prowadzi do zatajania pewnych informacji, lub też omijania niewygodnych faktów. Przemoc domowa w Polsce w stosunku do Europy wygląda następująco:

Dane Eurobarometru (wg Badań z 2012r.) pokazują, że Polacy stosunkowo częściej niż obywatele Unii Europejskiej stykają się w swoim środowisku z ofiarami przemocy domowej. Równocześnie wyniki badań potwierdzają, że w żadnym z krajów europejskich problem ten nie został rozwiązany.

Pierwsze pytanie z tej kategorii dotyczyło orientacji w ilości osób, które doznają przemocy. Aż 63% ankietowanych zna osoby, które padły ofiarą przemocy fizycznej lub psychicznej.

Mieszkańcy zostali zapytani o ocenę sytuacji materialnej osób doznających przemocy. Można zobaczyć na poniższym wykresie, że zdania ankietowanych są podzielone. 66 % uważa, że sytuacja materialna osób doznających przemocy jest zła. 12% jest zdania, że akty przemocy najczęściej dotyczą rodzin, w których sytuacja materialna jest przeciętna. Z kolei 4% jest zupełnie innego zdania, twierdząc, że to w rodzinach o dobrym statucie majątkowym najczęściej odbywają się akty przemocy. 19% ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

Cele Programu.

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Ostrów Mazowiecka,

- 2) zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) zapewnienie ochrony i możliwości udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

Założenia Programu.

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- promowanie wartości rodzinnych;
- diagnozowanie zjawiska przemocy w mieście Ostrów Mazowiecka;
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- działania uprzedzające: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
- działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- działania korekcyjno – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja Programu powinna uwzględniać działania w sferze:

- 1) prewencji;
- 2) prawa;
- 3) zdrowia;
- 4) edukacji;
- 5) pracy socjalnej.

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Zasoby Miasta Ostrów Mazowiecka w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Komenda Powiatowa Policji,
 - Sąd Rejonowy,
 - Prokuratura Rejonowa ,
 - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - Placówki oświatowo-wychowawcze,
 - Zakład Opieki Zdrowotnej,
 - Organizacje pozarządowe,
 - Parafie,

· Inne.

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka

Działania:

1. Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego,
2. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
3. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
4. Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
5. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
6. Podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
7. Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
8. Udział w działaniach edukacyjno- informacyjnych,
9. Obalanie mitów na temat przemocy,
10. Prowadzenie szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy,
11. Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
12. Dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Występowanie z zawiadomieniem do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art 207 k.k,
2. Udzielanie informacji na temat programów korekcyjno- edukacyjnych oraz grup wsparcia,
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc,
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Ostrowi Mazowieckiej o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
- 5 Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel 3

Zapewnienie ochrony i możliwości udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

Działania:

1. Udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
2. Udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
3. Udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
4. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno- edukacyjnych,
5. Rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”,
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Sprawozdawczość

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta.